

TCO
Inger Wahlberg

Datum
2009-07-31
Ert datum
2009-06-16

Vår referens
2009-06-0075
Er referens
09-0060

STs yttrande över stödet till försvarsmakten – ”Ett användbart och tillgängligt försvar” (Fö 2009:A)

Sammanfattning

ST tar i vårt yttrande upp frågor som berör Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) - kap 3, 6 och 12 i utredningen. I övriga delar - i den första remissomgången - avstår ST från att lämna synpunkter

- ✓ ST anser att Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) behövs som en självständig forsknings- och utvecklingsorganisation som arbetar på uppdragsbasis.
- ✓ ST anser att FOI:s arbete utgör ett väsentligt bidrag för det civila samhället och för den civila säkerhetsforskningen. En förutsättning är då att finns en förståelse på politisk nivå för sambandet mellan försvarsforskning, civil säkerhetsforskning och att Sverige kan bidra internationellt i det politiskt säkerhetsarbete.
- ✓ ST bedömer att utredningens analys av konsekvenserna av dess förslag är bristfällig – utredningen ser inte i tillräcklig grad det positiva sambandet mellan försvarets operativa förmåga och de stödorganisationer som utredningen granskat. För att nå en bra operativ förmåga krävs ett bra stöd.

Inledning

Utredningen framhåller de försvars- och säkerhetspolitiska prioriteringar som den politiska ledningen lagt fast – inte minst skapandet av användbara och tillgängliga insatsförband samt att insatser med dessa förband ska prioriteras. Dessutom finns en ny inriktning på försvarets materielanskaffning som innebär att ambitionen för att egenutveckla materiel ska sänkas. Prioriteringar och förändrade ambitioner inom försvars- och säkerhetsområdet som – enligt den politiska viljeinriktningen och utredningen - innebär att operativ verksamhet kräver mer resurser på bekostnad av stödverksamhet.

Resurserna för försvarsmakten och de så kallade stödmyndigheterna är naturligtvis föremål för politiska prioriteringar och att det sätts ramar för vad verksamheten får kosta. Det kan ST förstå men vi anser att det finns en stor brist i utredningens resonemang om att ska den operativa verksamheten öka (insatsstyrka m.m.) så ska stödverksamheten minska. Det kan vara precis tvärtom. ST menar att stödverksamheten måste utvecklas. *Om den nya försvars- och säkerhetspolitiken ska genomföras så finns det, enligt STs mening, ett behov av att utveckla stödverksamhet för att bidra till att skapa, underhålla och utveckla det nya försvaret samt ett behov av att utveckla säkerhetspolitiken i allmänhet.*

Utredningen framhåller att stödverksamheten i sig är vällovlig och högklassig verksamhet men att den måste prioriteras bort för att skapa ett ekonomiskt utrymme för de prioriterade delarna i en ny försvars- och säkerhetspolitik. Den totala neddragningen inom forsknings och utveckling är c:a 70 %.

ST synpunkter på utredningen

ST tar i vårt yttrande upp frågor som berör FOI - kap 3, 6 och 12 i utredningen. I övriga delar - i den första remissomgången - avstår ST från att lämna synpunkter

Sammanhållen FoU-verksamhet som är skild från uppdragsgivarna

ST anser att en kompetent och sammanhållen FoU-verksamhet ska finnas skild från de huvudsakliga uppdragsgivarna - Försvarsmakten och Försvarets Materielverk(FMV). FOI utgör idag en sådan organisation som också fortlöpande anpassat sin storlek och inriktning på arbetet de senaste åren utifrån ändrade förutsättningar. *ST menar att FOI behövs som en självständig organisation.* I samband med att FOI blev uppdragsstyrt genomfördes då och även senare effektiviseringar så att det idag finns en mycket bra fungerande och välskött verksamhet som är kostnadseffektiv och efterfrågad. En samlad forsknings- och utvecklingsorganisation bör vara skild från beställare av dess arbete. Det är viktigt med tydliga roller mellan beställare och utförare. FOI har anpassat verksamheten och reducerat kostnaderna utifrån de minskade beställningarna från Försvarsmakten och FMV.

FOI kommer som en självständig enhet att kunna bidra till utvecklingen av ett nytt försvar. Genom uppdragsstyrningen av forskning och utveckling är det beställarna - Försvarsmakten i första hand - som styr hur FOI utvecklas och då till gagn för de försvars- och säkerhetspolitiska prioriteringar som görs.

ST avvisar utredningens förslag om att skapa en ny stödmyndighet – där delar av FOI och FMV ska läggas samman. Styrkan hos FOI - med en oberoende ställning som forskningsorganisation - försvinner.

FoU - det civila samhället och internationellt samarbete

FOI utför även en omfattande forskning och utveckling för det civila samhället där det finns kopplingar mellan försvarsforskning och civil säkerhetsforskning. FOI svarar idag dessutom för ett omfattande internationellt samarbete inom de bägge forskningsområdena och är högt aktat i de sammanhangen. Ett av skälen till det är att FOI är ett renodlat forskningsinstitut (upphandlar inte försvarsmateriel)

FOI är aktivt inom EU:s sjunde ramprogram (forskning) och då inom tio olika forskningsprogram med inriktning på civil säkerhet. I det fall allt för kraftiga nedskärningar görs av forskningen för Försvarsmakten kommer det negativt påverka den civila säkerhetsforskningen.

Det är angeläget att de samarbetsformer som finns etablerade internationellt och inom Sverige inte försvåras eller försvinner. En nu väl fungerande verksamhet för forskning och utveckling skulle

försämrans vid en nedläggning av FOI. Kontakter och samarbete skulle försämrans med andra forskningsorganisationer i både Sverige och internationellt. Det finns en risk att civila uppdrag minskar och att endast försvarsuppdragen blir kvar. Detta innebär att den forskning som bedrivs på FOI inte kommer samhället i stort till nytta.

ST menar att utredningen inte, i tillräckligt hög grad, har tagit hänsyn till kopplingen mellan försvarsforskning och civil säkerhetsforskning när förslagen om nedskärning och omorganisering lagts. Cirka 30 % av FOI:s forskning får finansiering från annat håll än försvarssektorn.

Ett särskilt område inom såväl försvarsområdet som civil säkerhetsforskningen är de miljö- och klimatrelaterade analyserna som genomförs på FOI. Som ett exempel så drivs programmet Climatools som tar fram verktyg för klimatanpassning. Programmet innebär ett samarbete med forskare vid KTH, Umeå universitet och Konjunkturinstitutet. Climatools finansieras av Naturvårdsverket. Miljö- och klimatrelaterade frågor bedöms allmänt idag som frågor som i stor utsträckning kan betraktas som politiska säkerhetsfrågor. De kan utgöra grunden till målkonflikter som ytterst kan leda till stora motsättningar - till och med krig - inom och mellan länder.

FOI:s forskning är idag mycket efterfrågad och det bedöms att c:a 40 forskare kommer att anställas under 2009. Det finns en risk att de mest kompetenta forskarna söker sig till andra arbeten om utredningens förslag blir verklighet – eller till och med innan man vet om det blir verklighet. Det finns också en risk att det växande internationella samarbetet, som kräver spetskompetens, försämrans då Sverige inte kan bidra med kunskap på samma vis som tidigare.

Utredningens analys av konsekvenserna

ST bedömer att utredningens analyser av konsekvenserna av de omfattande förslagen till neddragningarna på FoU-området är bristfälliga.

Det faktum att utredningen tycks, åtminstone delvis, betrakta utvecklingen av försvarsmaktens operativa förmåga som skild från stödverksamhet. Utredningens förmåga att se kopplingen med pengarna (minska stödverksamheten med 3 miljarder för att föra pengar till operativa verksamheten) är dock på topp och det är väl också det som varit den politiska beställningen till utredningen. En så kraftig neddragning som 50 % på försvarsmaktsforskningen, som föreslås i utredningen, bedöms av ST ge en tydlig negativ påverkan på den civila säkerhetsforskningen.

Enligt uppgift har utredningen utgått ifrån att FOI:s forskning och utveckling fullt ut avser så kallad materiellnära forskning men enligt FOI själva ligger den delen på 10 %. Det får stor betydelse för bedömningen av framtida resurser för forskning med tanke på de nya politiska principerna för att skaffa försvaret materiel – köp mer färdigutvecklat och utveckla i mindre utsträckning eget materiel.

Övrigt

ST vill understryka vikten av att berörd personal och de fackliga organisationerna får möjlighet att ta del i förändringen av organisationerna - om det nu fattas beslut om en omstrukturering och organisatorisk förändring. Tydlig och relevant information i tid – och att personal och fackliga organisationer har reella möjligheter att påverka genomförandet av förändringen.

ST vill att de som får ansvaret för att genomföra förändringen får tydliga direktiv så att de personalpolitiska frågorna hanteras på ett professionellt sätt. I de arbetsgivarpolitiska riktlinjer som finns för den statliga verksamheten framgår att staten ska vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. ST förutsätter att en analys av personal- och arbetsmiljökonsekvenser genomförs och att tillräckliga resurser finns för att förändringen ska kunna genomföras på ett personalpolitiskt bra sätt.

Fackförbundet ST

Annette Carnhede
Förbundsordförande

Torbjörn Carlsson
Utredare